
Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne Centrum Edukacji Artystycznej

---

CZASOPISMO POŚWIĘCONE
TEORII I PRAKTYCE
KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA
W SZKOLNICTWIE ARTYSTYCZNYM
ORAZ FORUM DYSKUSYJNE

Zeszyt nr 2

Konteksty edukacji artystycznej
i pomocy psychologiczno-
pedagogicznej

Warszawa 2014

centrum
edukacji
artystycznej

Redakcja merytoryczna
dr Anna Antonina Nogaj

Konsultant naukowy i redakcyjny
dr Wojciech Jankowski, emerytowany docent Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie

Korekta językowa
Sylwia Kozak-Śmiech

Projekt graficzny i skład
Danuta Czudek-Puchalska

Redaktor prowadzący
Agnieszka Mroczek

© Centrum Edukacji Artystycznej, Warszawa 2014
ul. Brzozowa 35, 00-258 Warszawa
e-mail: wydawnictwo@cea.art.pl
<http://www.cea.art.pl>

ISSN 2353-2920
ISBN 978-83-62156-07-8

Druk i oprawa: Sowa-Druk na życzenie
tel. 22 431-81-40; www.sowadruk.pl

Jakość programów wychowawczych i szkolnych programów profilaktyki realizowanych w szkolnictwie artystycznym – wybrane zagadnienia z raportu CEA Urszula Bissinger-Ćwierz	105
Poczucie bezpieczeństwa uczniów ogólnokształcących szkół artystycznych i wychowanków burs szkolnictwa artystycznego Magdalena Krygier, Barbara Wojtanowska-Janusz	117
PODSTAWY FORMALNOPRAWNE	127
Interpretacja prawna Centrum Edukacji Artystycznej dotycząca realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego oraz w orzeczeniach o potrzebie indywidualnego nauczania	127
ARTYKUŁY POGLĄDOWE	131
Dlaczego w szkole artystycznej potrzebny jest psycholog? Anna Antonina Nogaj	131
PRZYKŁADY DOBRZYCH PRAKTYK	140
Wolontariat jako metoda realizacji potrzeb społecznych wśród młodzieży uzdolnionej muzycznie Hanna Matusiak	141
FORUM DYSKUSYJNE	148
Czy można uzdrowić „muzyczną schizofrenię”? – kilka uwag w sprawie <i>Raportu o stanie szkolnictwa muzycznego I stopnia</i> Maria Machnikowska-Peschken	149
List do Redakcji Maria Machnikowska-Peschken	155
Notki o autorach	157

Anna Antonina Nogaj

Dlaczego w szkole artystycznej potrzebny jest psycholog?

ZPP CEA 2/2014

Kilka słów o pomaganiu

Profesjonalna pomoc psychologiczna to zdecydowanie więcej niż „rozmowa o problemie” z kimś ważnym i bliskim. Choć – w sytuacji doświadczania problemu – naturalnym mechanizmem jest podjęcie samodzielnej próby jego rozwiązania lub poszukiwanie wsparcia wśród najbliższych – w rodzinie, wśród przyjaciół czy znajomych. Jednak kiedy okazuje się, że tego rodzaju działania są niewystarczające lub nieefektywne, warto zastanowić się nad poszukiwaniem pomocy u specjalisty. W środowisku szkół artystycznych tym specjalistą jest (powinien być) psycholog i/lub pedagog szkolny.

Współcześnie zauważa się wzrastające zapotrzebowanie na upowszechnianie wiedzy psychologicznej – zarówno teoretycznej, jak i praktycznej – w środowisku artystycznym. Znacząco wzrasta także zapotrzebowanie na udzielanie fachowej pomocy psychologicznej uczniom szkół artystycznych na różnych etapach edukacji, a także ich rodzicom i nauczycielom. Żyjemy bowiem w czasach licznych transformacji społecznych, w okresie zaniku tradycji i lekceważenia podstawowych wartości, co ma znaczący wpływ na pojawianie się różnorodnych trudności o psychologicznym charakterze, które zaburzają harmonijny rozwój wrażliwych adeptów sztuki.

Na terenie szkoły artystycznej pomoc psychologiczna powinna być wkomponowana w sposób naturalny jako jeden z aspektów sprawowania wszechstronnej opieki edukacyjnej oraz opiekuńczo-wychowawczej nad uczniem. Może ona mieć formę zajęć grupowych o charakterze psychoedukacji lub może stanowić bezpośrednie oddziaływanie pomocowe – oparte na indywidualnej relacji ucznia, jego rodzica i/lub nauczyciela z psychologiem.

Pomoc psychologiczna jest zawsze działaniem ukierunkowanym na czynienie dobra w stosunku do drugiej osoby (Toeplitz-Winiewska, 2008). Jest szczególnym rodzajem interakcji między osobą pomagającą a wspomaganą (Sęk, 2003). Celem tej relacji jest pełne skupienie na osobie wspomaganej oraz na jej problemach. Pomoc psychologiczna ma prowadzić do pokonywania doświadczanych trudności oraz nauczyć form samopomocy. Bowiemy *problemy to nie tylko kłopoty, ale również niewykorzystywane szanse i możliwości potencjalnego rozwoju* (Karpeta, 2005, s. 16).

Choć zauważalny jest intensywny wzrost zapotrzebowania przedstawicieli środowiska szkół artystycznych na wiedzę psychologiczną, to samo pójście do psychologa ciągle może kojarzyć się z poczuciem zawstydzenia oraz z publicznym przyznaniem się do własnej niekompetencji albo do samotności. W takim kontekście przyjmowanie profesjonalnej pomocy psychologicznej może być potraktowane przez „odbiorcę” pomocy jako wstydliva konieczność uznania własnej słabości, a nie jako troska o siebie i szansa na wspomaganie własnego rozwoju (Bańska, za: Słapińska, 2007).

Dlatego też psycholog powinien charakteryzować się wysokim poziomem kompetencji specjalistycznych – stanowiących jego warsztat pracy pomocowej – oraz kompetencji osobistych – stanowiących o jego uprawnieniach do prowadzenia spotkań o wspierającym i terapeutycznym charakterze. W przypadku podejmowania działalności pomocowej w środowisku artystycznym bezcenna także staje się wiedza z zakresu psychologii rozwoju artystycznego oraz specyfiki tzw. przedmiotów zawodowych (teoretycznych) z zakresu kształcenia artystycznego.

O profesjonalizmie osoby pomagającej świadczy przede wszystkim umiejętność zastosowania wiedzy psychologicznej do rozwiązywania, wraz z osobą wspomaganą, jej problemów życiowych, uwzględniających określony kontekst życia rodzinnego, szkolnego czy zawodowego (por. Toeplitz-Winiewska, 2008). Najważniejsze obszary kompetencji psychologa dotyczą sfery emocjonalnej – w zakresie zdolności do empatii, wrażliwości, aktywnego słuchania; oraz sfery poznawczej – w zakresie trafności spostrzegania sytuacji problemowej i rozpoznania potrzeb osoby oczekującej pomocy (por. Wojciszke, 2002; Zieliński, 2005).

Czy psycholog w szkole artystycznej jest potrzebny?

Analiza literatury przedmiotu pozwala zauważyć, że jest to pytanie nurtujące nie tylko środowisko szkół artystycznych, ale także przedstawicieli szkolnictwa powszechnego, ogólnokształcącego. Spośród psychologów i pedagogów aktualnie zatrudnionych w oświacie 97% badanych uważa, że we współczesnej polskiej szkole potrzebna jest osoba wspierająca psychologicznie uczniów na terenie szkoły (Katra, 2010).

W roku 2010 Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie podjęło się próby oszacowania oczekiwań nauczycieli i dyrektorów szkół muzycznych, plastycznych i baletowych, w tym innych artystycznych²⁷, a także wychowawców i kierowników internatów i burs szkolnictwa artystycznego, w zakresie ich chęci/gotowości do współpracy z psychologiem (Gluska, 2010). W badaniach wzięły udział 3042 osoby, co stanowi około 40% populacji wszystkich pracowników pedagogicznych zatrudnionych w polskich szkołach i bursach artystycznych. Analiza wyników otrzymanych w niniejszych badaniach pozwoliła zauważyć, iż oczekiwania w zakresie zatrudnienia psychologów w szkołach artystycznych różnią się ze względu na profil/typ szkoły.

²⁷ Inne szkoły artystyczne to przykładowo: Państwowe Pomaturalne Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy w Krośnie, Ciechanowie i Opolu, Państwowe Policealne Studium Zawodowe Wokalno-Baletowe w Gliwicach lub Zespół Państwowych Szkół Artystycznych w Zakopanem.

Zdecydowanie większe zainteresowanie współpracą z psychologiem oraz chęć zatrudnienia psychologa w szkole wykazują nauczyciele pracujący w szkołach artystycznych z profilem ogólnokształcącym. W tych szkołach ujawniają się bowiem problemy związane nie tylko z nauką przedmiotów zawodowych, ale także wszelkie inne trudności dnia codziennego, które uzależnione są np. od poziomu rozwoju ucznia, od jego indywidualnych cech psychofizycznych lub wynikają z właściwości jego najbliższego otoczenia.

Największe oczekiwania w tym zakresie mają nauczyciele ogólnokształcących szkół baletowych. Przyczyna dużego zainteresowania zatrudnieniem psychologa w środowisku szkół baletowych może wynikać z faktu, iż uczniowie tych szkół, obok doświadczania szczególnych przeciążeń związanych z wysiłkowym i niezwykle systematycznym treningiem sprawnościowym, przenoszą na teren szkoły swoje różnorodne trudności i problemy mające swoje źródło w dużej mierze w sytuacji izolacji od rodziny (mieszkanie w internacie).

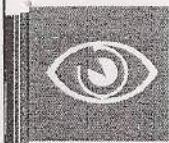
Natomiast mniejsze zainteresowanie zatrudnieniem psychologa występuje w tzw. innych szkołach artystycznych. Najprawdopodobniej wynika to z faktu, iż ucza się w nich głównie osoby dorosłe, z którymi praca pedagogiczna przebiega na zupełnie innej płaszczyźnie niż w przypadku dzieci i młodzieży szkolnej.

Wychowawcy burs i internatów szkół artystycznych także zauważają konieczność współpracy z psychologiem. To właśnie na terenie bursy czy internatu uczniowie ujawniają swoje doświadczenia i emocje związane z nauką w szkole artystycznej. Tu mieszkając, odczuwają tęsknotę za najbliższymi, którą mogą wyrażać w sposób społecznie nieakceptowany, demonstrując różnorodne zachowania niepożądane. Różnorodność problemów, z którymi spotykają się wychowawcy burs i internatów szkół artystycznych, wymaga, w ich opinii, zatrudnienia psychologa w tych instytucjach.

Powyższe oczekiwania środowiska szkolnictwa artystycznego doskonale wpisują się w działania realizowane przez Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie (za: Bissinger-Ćwierz, 2013) z zakresu:

- 1) powoływania w różnych regionach kraju Specjalistycznych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych CEA, których celem nadrzędnym jest m.in.:
  - a) wspomaganie uczniów i wychowanków w przezwyciężaniu trudności oraz w rozwoju uzdolnień ogólnych i artystycznych;
  - b) szeroko rozumiane poradnictwo psychologiczne skierowane do uczniów szkół artystycznych, ich rodziców i nauczycieli;
  - c) diagnozowanie trudności, formułowanie opinii oraz udzielanie pomocy terapeutycznej adeptom sztuki muzycznej, plastycznej i baletowej;
- 2) zwiększania aktywności i obszarów współpracy psychologów i pedagogów szkolnictwa artystycznego poprzez realizowanie wspólnych projektów edukacyjnych i badawczych;
- 3) upowszechniania wiedzy psychologicznej i pedagogicznej oraz form pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez organizację Ogólnopolskich Konferencji Psychologiczno-Pedagogicznych Szkolnictwa Artystycznego;
- 4) integrowania środowiska psychologów i pedagogów szkolnictwa artystycznego, którego celem jest zwiększanie fachowej wiedzy o roli psychologa i pedagoga

w szkole artystycznej oraz poszerzanie zawodowych kompetencji i stwarzanie warunków do wymiany doświadczeń.

Odpowiadając na pytanie, czy psycholog w szkole artystycznej jest potrzebny, można zdecydowanie udzielić odpowiedzi twierdzącej. Po pierwsze, ponieważ także jest zapotrzebowanie środowiska. Po drugie, psycholog jest specjalistą gotowym do zaangażowania się w pracę na rzecz uczniów uzdolnionych artystycznie i odpowiednio reagującym na ich potrzeby. Po trzecie, to właśnie psycholog w szkole artystycznej może/powinien wspierać uczniów w realizacji różnorodnych form kształcenia artystycznego. Po czwarte, dzięki zatrudnieniu w szkole artystycznej psycholog ma możliwość niesienia efektywnej pomocy opartej na rzetelnej wiedzy wynikającej ze znajomości specyfiki „swojej” szkoły i dzięki znajomości uwarunkowań indywidualnych trudności uczniów. Tylko *psycholog szkolny, działający bezpośrednio na terenie szkoły, posiada zazwyczaj orientację w środowisku szkolnym, zna tradycje szkoły, strukturę personalną, atmosferę, aktualne zadania i plany perspektywicznego rozwoju, uczestniczy w życiu bieżącym szkoły i uroczystościach okazjonalnych. Ze względu na stały kontakt ze szkołą i dostęp do jej problemów lepiej dostrzega trudności, które trzeba rozwiązać, a ponadto może je rozpatrywać na tle szerokiego wachlarza uwarunkowań w środowisku naturalnym, przez co analiza problemów zyskuje głębię i daje większe prawdopodobieństwo prawidłowego rozwiązania* (Lachowicz, 2010, s. 34).

Czym powinien zajmować się psycholog w szkole artystycznej?

W świetle literatury (por. Bissinger-Ćwierz, 2013; Kutra, 2010; Słapińska, 2007) oraz w świetle prawa (*Rozporządzenie MEN z dnia 30 kwietnia 2013 r.*) psycholog (i pedagog szkolny także) ma obowiązek:

- 1) prowadzenia badań i działań diagnostycznych uczniów, w tym diagnozowania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia przyczyn niepowodzeń edukacyjnych oraz wspierania mocnych stron uczniów;
- 2) diagnozowania sytuacji wychowawczych w szkole w celu rozwiązywania problemów wychowawczych oraz wspierania rozwoju uczniów;
- 3) udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- 4) podejmowania działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;
- 5) minimalizowania skutków zaburzeń rozwojowych, zapobiegania zaburzeniom zachowania oraz inicjowania różnych form pomocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym uczniów;
- 6) inicjowania i prowadzenia działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych;
- 7) udzielania pomocy rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów;
- 8) wspierania nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Z perspektywy współczesnych nauczycieli psycholog szkolny powinien umiejętnie diagnozować problemy szkolne, wychowawcze i emocjonalne, powinien udzielać szeroko rozumianego wsparcia uczniom, rodzicom i nauczycielom, pomagać uczniom w rozwiązywaniu trudności szkolnych i osobistych, wspierać nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych, prowadzić spotkania terapeutyczne oraz zajmować się pracą z tzw. uczniem trudnym (por. Kutra, 2010).

Powyższe zadania są obligatoryjne dla psychologów zatrudnionych w szkołach artystycznych. Ponadto praca w szkole artystycznej dostarcza różnorodnych problemów wynikających ze specyfiki poszczególnych typów szkół. Dlatego też główną powinnością psychologa zatrudnionego w szkolnictwie artystycznym powinno być pomaganie w optymalizowaniu nauczania i wychowania przyszłych zawodowych artystów, przy równoczesnym opiekowaniu się ich zdrowiem psychicznym (Rosemann, 1991).

Wyniki wspomnianego wcześniej raportu CEA w sprawie zapotrzebowania na pomoc psychologiczną w polskich szkołach artystycznych (Gluska, 2010) pozwalają na usystematyzowanie oczekiwań co do realizacji zadań zawodowych przez psychologów w szkołach oraz bursach i internatach szkolnictwa artystycznego.

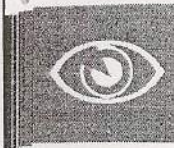
1. Nauczyciele oczekują wsparcia psychologów w zakresie:

- a) kształtowania optymalnej współpracy z rodzicami, szczególnie w sytuacjach znaczących niepowodzeń edukacyjnych uczniów w nauce oraz wskazujących na konieczność specjalistycznej diagnozy lub pomocy uczniowi;
- b) poznania specyfiki psychospołecznego funkcjonowania uczniów, w tym:
  - mobilizowania uczniów do nauki,
  - diagnozowania przyczyn niepowodzeń szkolnych,
  - wskazywania metod pracy z uczniami doświadczającymi specyficznych trudności edukacyjnych lub rozwojowych;
- c) współprowadzenia zajęć o charakterze psychoedukacyjnym;
- d) możliwości skorzystania z indywidualnych konsultacji, mających na celu omówienie studium przypadku wybranego ucznia lub sytuacji klasowej.

2. Dyrektorzy szkół artystycznych oczekują od psychologów:

- a) prowadzenia szkoleń, warsztatów i szkoleniowych rad pedagogicznych, dostosowanych tematyką do aktualnych potrzeb nauczycieli;
- b) stworzenia możliwości indywidualnych konsultacji dla nauczycieli, dotyczących specyfiki pracy z uczniami doświadczającymi trudności lub przejawiającymi wybitne uzdolnienia;
- c) współprowadzenia zajęć o charakterze psychoedukacyjnym;
- d) udzielania szeroko rozumianej pomocy psychologicznej uczniom, w tym:
  - diagnozowania przyczyn trudności,
  - prowadzenia indywidualnych konsultacji i terapii,
  - organizowania warsztatów tematycznych z zakresu technik uczenia się, motywacji do nauki, strategii pracy indywidualnej, strategii radzenia sobie z treścią, budowania odporności psychicznej w sytuacji ekspozycji publicznej,

- sprawowania opieki nad wybranymi inicjatywami i przedsięwzięciami szkolnymi;
- e) podejmowania działań na rzecz rodziców uczniów szkoły artystycznej, takich jak: organizacja warsztatów, szkoleń, pogadanek dotyczących specyfiki rozwoju artystycznego oraz dotyczących profilaktyki uzależnień.

Szczegółowy wykaz oczekiwań dyrektorów szkół artystycznych oraz burs i internatów, a także szeroki zakres oczekiwań sformułowanych przez nauczycieli szkół muzycznych, plastycznych i baletowych pozwala zakreślić całe spektrum problemów, których mogą doświadczać członkowie społeczności szkół artystycznych. Szansą na spełnienie powyższych oczekiwań jest otwarta, zaangażowana, pełna pasji i oddana postawa psychologa, poparta rzetelnym wykształceniem. Według Antoniny Guryckiej (1998) psycholog – jeśli ma autentycznie pomóc dzieciom i młodzieży w rozwiązywaniu ich problemów i trudności – powinien być „człowiekiem środka”, tzn. powinien mieć bezpośrednią możliwość nawiązywania kontaktów z uczniami, rodzicami i nauczycielami, aby móc wpłynąć na ich wzajemne interakcje.

Przegląd pożądaných postaw wśród psychologów szkolnych

Podstawowym przedmiotem zainteresowania psychologa w szkole powinna być dwupodmiotowa interakcja wychowawcza (Gurycka, za: Sokołowska, 2010), na której kształt i jakość ma wpływ zarówno dziecko, jak i osoba dorosła. Sprawowanie należytej opieki psychologicznej będzie możliwe tylko wówczas, gdy psycholog uprzednio zatroszczy się o stworzenie dobrego wizerunku swojej roli zawodowej w środowisku szkolnym. W zakresie cech ułatwiających pozytywny odbiór psychologa przez uczniów, rodziców i nauczycieli należy wymienić „widzialność”, niezależność i kompetencje (Dryll, 2010).

1. **„Widzialność”** – polega przede wszystkim na obecności psychologa w klasach, na korytarzach szkolnych, w pokoju nauczycielskim, związana jest z aktywnością psychologa podczas różnorodnych szkolnych uroczystości, jest efektem nieformalnych rozmów z uczniami; „widzialność” osoby psychologa w szkole jest także zgodna z „frontowym” modelem pełnienia roli zawodowej (Jurkowski, za: Sokołowska, 2010), który zakłada zdolność do czerpania informacji o życiu szkoły z obserwacji uczestniczącej, stwarza szansę uczestnictwa w samym środku szkolnych wydarzeń; stanowi przeciwieństwo „gabinetowej” formy wykonywania zawodu (choć w zależności od rodzaju zadania psycholog powinien umiejętnie dostosowywać swoją postawę).
„Widzialność” w szkole artystycznej to przede wszystkim obecność psychologa podczas koncertów, przeglądów plastycznych i występów tanecznych uczniów. Tylko psycholog aktywnie uczestniczący w artystycznym życiu szkoły będzie w naturalny sposób stanowił integralną część szkolnej społeczności.
2. **Niezależność** – stanowi formę zachowania dystansu wobec nieformalnych układów pokoju nauczycielskiego; z zachowaniem podziału swojego czasu pracy dla wszystkich, którzy tego potrzebują. Niezależność psychologa powinna także

stanowić podstawy do budowania pomostu porozumienia podczas rozwiązywania trudnych, konfliktowych sytuacji na linii uczeń–uczeń lub uczeń–nauczyciel. Ponadto niezależność to także wsparcie dla psychologa ze strony innych instytucji.

W tym miejscu warto podkreślić możliwości współpracy psychologów szkolnictwa artystycznego ze specjalistami prowadzącymi Specjalistyczne Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne CEA w wybranych regionach Polski. Wszyscy członkowie społeczności szkół artystycznych, w tym psychologowie i pedagodzy, mogą otrzymać w wymienionych Poradniach niezbędne wsparcie.

- 3. Kompetencje** – stanowią warunek *sine qua non* w procesie realizacji zadań pomocowych. Jak wcześniej wspomniano, kompetencje zawodowe są równie ważne jak szeroko rozumiane kompetencje osobowościowe/psychologiczne, które zapewniają osobom wspomaganym poczucie bezpieczeństwa, zrozumienia i autentycznego zainteresowania problemem, w atmosferze szacunku, uczciwości i życzliwości.

W szkole artystycznej bezcennym obszarem kompetencji jest świadomość jej specyfiki. Niektórzy psychologowie aktualnie zatrudnieni w polskich szkołach artystycznych poszerzają swoją wiedzę i umiejętności zawodowe poprzez rozwijanie własnych artystycznych predyspozycji i doskonalenie artystycznych umiejętności.

Ponadto wśród cech, które przyczyniają się do kształtowania pozytywnej i pożądanej percepcji zawodu psychologa (Swift, za: Słapińska, 2007) wyróżnić należy:

- 4. Ogólnodostępność** – która zapewnia wszystkim uczniom, rodzicom i nauczycielom równy dostęp do zasobów, wiedzy, umiejętności i kompetencji psychologa.
- 5. Przystępność** – pozwalająca na zdobywanie zaufania członków szkolnej społeczności poprzez częstotliwość kontaktów, formalne i nieformalne promowanie swojej profesji, uczestnictwo nie tylko w sytuacjach konfliktowych, ale także w sytuacjach sukcesów uczniów.
- 6. Bezpośredniość** – rozwijana poprzez natychmiastową obecność psychologa w sytuacji kryzysowej oraz dzięki udzielaniu fachowej, adekwatnej i skutecznej pomocy.
- 7. Elastyczność** – gotowość do przełamywania określonych ram, np. czasu czy charakteru pracy, poprzez podejmowanie współpracy z uczniami w ramach autorskich projektów.
- 8. Zgodność z wartościami i normami** – zdolność do odwoływania się do wartości fundamentalnych oraz chęć poznania i zrozumienia wartości ważnych dla współczesnej młodzieży, wynikających z podejmowanych przez nią aktywności i zainteresowań. Poznanie hierarchii wartości młodzieży jest jednocześnie niezwykle ważne dla prawidłowego zrozumienia potrzeb i zachowań uczniów, co w efekcie przyczyni się do odpowiedniego doboru strategii pomocowych.
- 9. Wiarygodność** – rozumiana jako stałość i konsekwencja w działaniu, ujawniająca się w dotrzymywaniu obietnic i zobowiązań.

Pozytywna postawa uczniów w stosunku do zawodu psychologa może przyczynić się do zwiększenia ich gotowości w zakresie korzystania z profesjonalnej pomocy

psychologicznej. Z kolei świadomość psychologa zatrudnionego w szkole artystycznej o specyficznej sytuacji uczniów uzdolnionych muzycznie, plastycznie lub tanecznie stanowi bezcenny atut w indywidualnym doborze odpowiednich metod i form pomocy uczniowi, jego rodzicom lub nauczycielom.

Niniejszy artykuł nie obejmuje w pełni wszystkich aspektów pracy psychologa szkoły artystycznej, ale może stanowić przyczynek do dyskusji nad rozwojem zawodowym psychologów specjalizujących się w niesieniu pomocy w środowisku artystycznym. Analiza literatury przedmiotu oraz wyniki wybranych badań pozwalają także odpowiedzieć na pytanie zawarte w tytule artykułu: *Dlaczego w szkole artystycznej jest potrzebny psycholog?*

Ponieważ:

- taka jest potrzeba społeczności szkół artystycznych;
- uczniowie, rodzice i nauczyciele oczekują profesjonalnego i rzetelnego wsparcia w rozwiązywaniu sytuacji trudnych oraz w procesie wspomagania rozwoju i talentu ucznia;
- psychologiczna sytuacja ucznia szkoły artystycznej jest związana z doświadczaniem wielu emocjonujących przeżyć, które są integralnym elementem edukacji artystycznej, ale wymagają jednocześnie swoistego budowania odporności psychicznej;
- dostęp do psychologa – choć jest dobrowolny – powinien być jak najbardziej powszechny.

Bibliografia

- Bissingier-Ćwierz U. (2013), *Koncepcja organizacji i funkcjonowania Specjalistycznych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych Centrum Edukacji Artystycznej (SPPP CEA)*. „Zeszyty Psychologiczno-Pedagogiczne Centrum Edukacji Artystycznej”, nr 1. Warszawa: Centrum Edukacji Artystycznej.
- Dryll E. (2010), *Charakterystyka środowiska szkolnego*; w: G. Kątra, E. Sokołowska (red.), *Rola i zadania psychologa we współczesnej szkole*. Warszawa: ABC Wolters Kluwer Business.
- Gluska (Nogaj) A. (2010), *Ogólnopolski Raport Psychologiczny Szkolnictwa Artystycznego – dotyczący zapotrzebowania na pomoc psychologiczną w polskich szkołach artystycznych oraz prezentujący współczesną taksonomię trudności doświadczanych przez uczniów, rodziców i nauczycieli polskich szkół artystycznych z perspektywy dyrektorów i nauczycieli*. Materiały nieopublikowane. Warszawa: Centrum Edukacji Artystycznej.
- Gurycka A. (1998), *Korzenie. Kontrowersje. Być sobą. Autobiografia naukowa*; w: T. Rzepa (red.), *Historia psychologii polskiej w autobiografiach*. Część III. Szczecin: Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Karpeta D. (2005), *Empatia to za mało*; w: K. Drat-Ruszczak, E. Drązkowska-Zielińska (red.), *Podręcznik pomagania. Podstawy pomocy psychologicznej. Szkoły i kierunki psychoterapii*. Warszawa: Wydawnictwo SWPS „Academica”.
- Kątra G. (2010), *Psycholog szkolny w Polsce i w innych krajach*; w: G. Kątra, E. Sokołowska (red.), *Rola i zadania psychologa we współczesnej szkole*. Warszawa: ABC Wolters Kluwer Business.
- Lachowicz I. (2010), *Rola psychologa szkolnego w szkołach muzycznych I i II st.*; w: M. Manturzewska, B. Kamińska, A.A. Gluska (Nogaj) (red.), *Poradnictwo psychologiczne w polskich szkołach muzycznych*.

nich. *Rys historyczny i współczesne kierunki działań*. Warszawa–Bydgoszcz: Centrum Edukacji Artystycznej, Państwowy Zespół Szkół Muzycznych im. A. Rubinsteina.

Rosemann B. (1991), *Model pracy psychologa w szkolnictwie muzycznym*; w: K. Miklaszewski, M. Meyer-Borysewicz (red.), *Psychologia muzyki. Problemy – zadania – perspektywy*. Warszawa: Akademia Muzyczna im. F. Chopina.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013 r., poz. 532).

Sęk H. (1993), *Podstawowe rodzaje pomocy psychologicznej*; w: H. Sęk (red.), *Spółeczna psychologia kliniczna*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Ślapińska J. (2007), *Postawa młodzieży wobec zawodu psychologa*; w: A.I. Brzezińska, Z. Toeplitz (red.), *Problemy etyczne w badaniach i interwencji psychologicznej wobec dzieci i młodzieży*. Warszawa: Wydawnictwo SWPS „Academica”.

Sokołowska E. (2010), *Psycholog we współczesnej szkole polskiej – inspiracje teoretyczne*; w: G. Katra, E. Sokołowska (red.), *Rola i zadania psychologa we współczesnej szkole*. Warszawa: ABC Wolters Kluwer Business.

Toeplitz-Winiewska M. (2008), *Psycholog jako specjalista udzielający pomocy psychologicznej*; w: J. Brzeziński, B. Chyrowicz, W. Poznaniak, M. Toeplitz-Winiewska (red.), *Etyka zawodu psychologa*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Wojciszke B. (2002), *Człowiek wśród ludzi. Zarys psychologii społecznej*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe „Scholar”.

Zieliński J. (2005), *Czy ja mogę zostać tym, który pomaga?*; w: K. Drat-Ruszczak, E. Drażkowska-Zielińska (red.), *Podręcznik pomagania. Podstawy pomocy psychologicznej. Szkoły i kierunki psychoterapii*. Warszawa: Wydawnictwo SWPS „Academica”.

